

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. október 16.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. október 16. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszszöveget írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírássra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori Róma történetével kapcsolatos.

Oldja meg a Julius Caesarra vonatkozó feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!
(Elemenként 1 pont.)

„[Caesar] szobrait a Capitoliumon mind feldíszítették [...], de a két néptribunus [...] felment a dombra és mindegyikről letépte a királyi koszorút. [...] A nép hangos helyesléssel járt a két [nép]tribunus nyomában, és Brutusoknak szólította őket; Brutus volt ugyanis, aki [több évszázaddal korábban] elűzte a királyokat Rómából, s a [...a)...) és a nép kezébe adta a hatalmat, melyet addig egy ember birtokolt.

Ezért fordult most a nép Marcus Brutus [senator] felé. Tudták róla, hogy apai ágról az első Brutus leszármazottja [...]. Akik változást kívántak, Brutusban bíztak, mintha egyedül tőle remélhetnék a fordulatot. [...]

Mikor Caesar bement a terembe, a senatorok tisztelettudóan felkeltek helyükről. Brutus összeesküvő csoportjának tagjai Caesar karosszéke mögött helyezkedtek el; mások szemközt álltak meg vele [...]. Tillius [az egyik senator] mindkét kezével belekapaszkodott Caesar tógájába, s lerántotta nyakáról. Ez volt a jeladás.” (Plutarkhosz ókori történetíró)

a) Melyik intézmény/testület megnevezése hiányzik a forrás a)-val jelölt részéből?

.....

b) Mi volt az a „fordulat”, amelyben a változást akarók reménykedtek a forrás szerzője szerint? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Róma uralmának kiterjesztése a Földközi-tenger medencéjére
2. az egyeduralkodó megszilárdítása
3. a köztársasági rend visszaállítása

c) Mely eseményre vonatkozott a forrásban szereplő „jeladás”?

.....

d) Melyik évszázadban játszódtak a forrás idézett része által leírt események? Válaszában szerepeljen az is, hogy Krisztus születése előtt vagy után történtek-e a leírt események!

.....

4 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori építészeti stílusokhoz kapcsolódik.

Írja a táblázatba annak a stílusnak a megnevezését, amelyikre a leírás vonatkozik, és rendelje a leíráshoz a megfelelő kép betűjelét is! Egy leíráshoz egy betűjelet rendeljen! Két betűjel kimarad. (Elemenként 1 pont.)

A)

A lateráni bazilika Rómában

B)

A franciaországi Reims dómja

C)

Templom az olaszországi Cataniában

D)

Templom a németországi Schwarzachban

Leírás	Stílus megnevezése	Kép betűjele
a) A gyakran erődszerű templomok dísztelenek, zömök falukat kis méretű ablakok tagolják.		
b) A templomok fő jellegzetességei közé tartoznak az égbe szökő tornyok, a csúcsíves boltozatok, a rózsaaablakok és a csipkeszerűen áttört falak.		

4 pont

3. A feladat Hunyadi Mátyás uralkodásához kapcsolódik.

Oldja meg az uralkodói jövedelmekre vonatkozó feladatokat a táblázat adatai és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Uralkodói jövedelmek Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás korában, aranyforintban és a jövedelmek százalékában (becsült adatok)*		
Jövedelmek	1427	1475
kapuadó / rendkívüli hadiadó és füstpénz	88 000 (28%)	385 000 (61%)
városok és zsidók adója	21 000 (7%)	26 000 (4%)
különleges jogállású csoportok (főként az erdélyi szászok) adója	25 000 (8%)	27 000 (4%)
bányászat és pénzverés	60 000 (19%)	60 000 (10%)
sómonopólium	100 000 (32%)	80 000 (13%)
vámok	20 000 (6%)	50 000 (8%)
Összesen	314 000 (100%)	628 000 (100%)

* A királyi birtokokról származó jövedelem nélkül.

a) Melyik társadalmi réteg terhei növekedtek a legnagyobb mértékben Mátyás korában?

.....

b) Nevezze meg azt az új bevételi forrást, amelynek bevezetéséről rendelkezett Mátyás a következő törvényben! A táblázatban szereplő szakkifejezések közül válasszon!

„Magyarországnak a törökök ellen való megvédelmezése céljából minden egyes kapu után országszerte egy aranyforintot kell fizetni.” (Törvény, 1474)

.....

c) Az alább felsorolt intézkedések közül csak az egyik fűződik Mátyás nevéhez, az viszont növelte a bevételeit. Melyik volt az? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Betelepítette a szászokat Erdélybe.
2. Érdekltté tette a földesurakat új bányák megnyitásban.
3. Megvonta a harmincadra adott korábbi kedvezményeket.

d) Becslések szerint Magyarország lakossága Luxemburgi Zsigmond uralkodása idején 2,5–3 millió fő, Hunyadi Mátyás uralkodása idején 3,5–4 millió fő lehetett. Döntse el ennek figyelembevételével, melyik állítás igaz az uralkodói jövedelmek növekedésére a táblázatban szereplő időszakban! Karikázza be a helyes állítás sorszámát!

1. A népesség növekedésével megegyező arányban nőttek a jövedelmek.
2. A népesség növekedése hozzájárult az uralkodói jövedelmek növekedéséhez.
3. A népesség növekedése nem befolyásolta az uralkodói jövedelmek alakulását.

4 pont

4. A feladat a reformációhoz kapcsolódik.

Oldja meg a források és ismeretei segítségével a lutheri reformációhoz kapcsolódó feladatokat! (Elemenként 1 pont.)

A) „Miféle újfajta kegyelme Istennek és a pápának az, hogy megengedik, hogy egy istentelen és gonosz ember pénzért kiváltson egy kegyes és istenszerető lelket, viszont azt a kegyes és kedves lelket nem váltják ki ingyen szeretetből, saját rászorultsága miatt?” (Részlet Luther 95 pontjából, 1517)

B) „Egy szó mint száz: a római egyház, ha szabad így szólnom, mindig szomjazta az aranyat; minél többet elnyel, csak annál szomjasabb.” (Luther levele, 1518)

C) „Nem vagyok olyan esztelenül vakmerő, hogy egy pápának és embernek egyetlen zavaros és téves dekrétuma [határozata] miatt megtagadjam a Szentírásnak annyi s olyan világos bizonyítékait: ellenkezőleg, szent meggyőződésemmel, hogy a Szentírás ígéje [...] feltétlenül fölébe helyezendő mindenféle emberi szónak.” (Luther levele, 1518)

D) „Mit gondolsz, hányan tettek volna fogadalmat, ha tudták volna, hogy ezzel sem igazságban, sem üdvösségben nem lesz részük? [...] Szinte kivétel nélkül [...] annak reményében [tesznek fogadalmat], hogy fogadalmuk Istent irányukban jóindulatra hangolja, s igazságot és üdvösséget nyernek tőle. Mert különben mit keresnék – mondják – a kolostorban? [...] Ezért érzem magam igazolva abban, hogy minden fogadalmat érvénytelenítsek.” (Luther levele, 1521)

E) „Nem követ el semmilyen bűnt, aki nem fohászkodik a szentekhez, hanem csak a mi egyetlen közbenjárónkhoz, Jézus Krisztushoz ragaszkodik. Hiszen az ilyen biztos úton jár, és ez bizonyos. Miért akartok hát a biztostól és bizonyostól elfordulni és azzal törődni, ami a szükség és a parancsolat ellen van?” (Luther levele, 1521)

Melyik idézet támasztja alá közvetlenül a következő állításokat? Írja a megfelelő idézet betűjelét az állítás után a kipontozott helyre! Egy állításhoz egy betűjel tartozik, két betűjel kimarad.

a) Luther a Bibliát tekintette a hit alapjának.

b) Elvetette a szerzetességet.

c) Támadta a (búcsúcédula által) megvásárolt bűnbocsánatot.

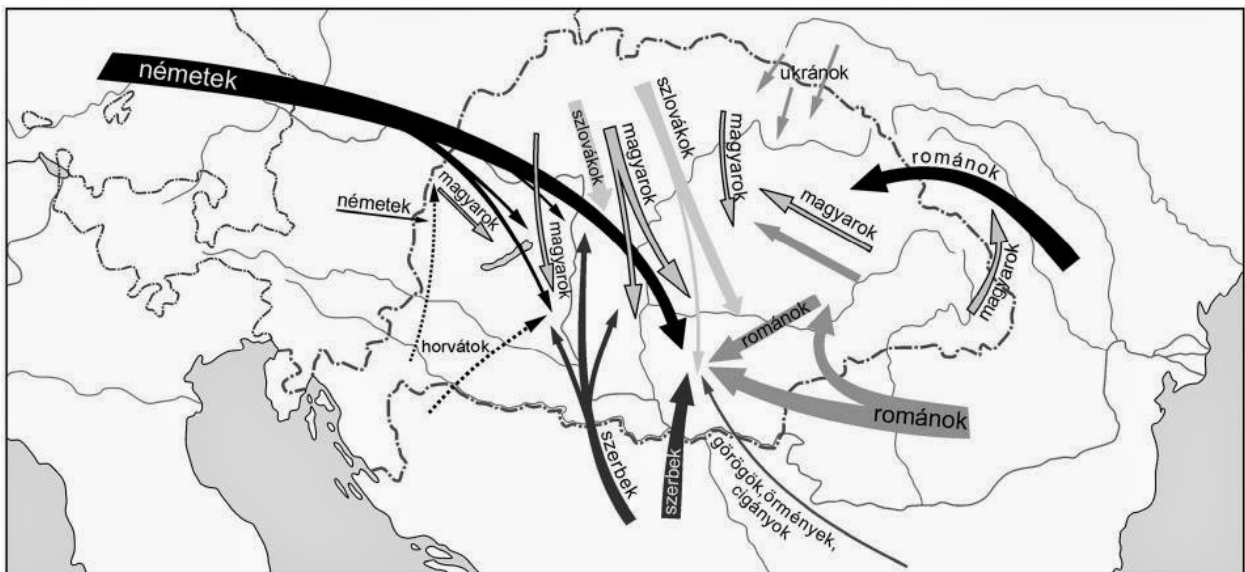
d) **Hogyan nevezzük ma azt a felekezetet / egyházat, amelyhez Luther követői (a lutheránusok) tartoznak?**

.....

4 pont	
--------	--

5. A feladat a 18. századi Magyarország népességével kapcsolatos.

Oldja meg a források és ismeretei segítségével a népességmozgásokra vonatkozó feladatokat! (Elemenként 1 pont.)

Betelepülés és belső vándorlás a 18. századi Magyarországon

a) Nevezze meg azt a népcsoportot, amelyre a következő forrás vonatkozik! A térképen szereplő népcsoportok közül válasszon!

„A magam java, de a közjó érdekében is szorgalmasan és minden erővel azon fáradozom, hogy [olyan emberekkel], akik a jelenlegi helyzetük következtében otthonukat elhagyni és betevő falatjukat más vidéken [értsd: másik országban], [...] keresni kénytelenek, az üres helységeket népessé tegyem, [...] egyúttal pedig a közterhek és kötelezettségek ellátásáról gondoskodjam, és ami a legfőbb dolog, a [római] katolikus vallás is inkább gyarapodhassék.” (Károlyi Sándor folyamodványa az Udvari Haditanácshoz, 1712)

.....

b) Melyik területre vonatkozik a következő leírás? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

A törökökkel szembeni visszafoglaló háborúk során csaknem elnéptelenedett területre az udvar elsősorban németeket telepített be, de bevándoroltak ide magyarok, szlovákok, románok és szerbek is. A terület lakossága így etnikai szempontból rendkívül kevertté vált.

1. Bánság / Bánát
2. Dunántúl
3. Erdély
4. Kárpátalja

c) Karikázza be annak a két állításnak a sorszámát, amelyek igazak a 18. századi Magyarországon zajló népességmozgásokra!

1. A legjelentősebb számban szlovákok vándoroltak be az országba.
2. A belső vándorlás jellemzően a hegyvidékekről a sík területek felé irányult.
3. Az országba érkező románok legnagyobb számban az egykori török hódoltság területére települtek be.
4. Az öntevékeny betelepülők többsége valamelyik protestáns felekezethez tartozott.
5. A 18. század végén főként az ország belső részén voltak magyar többségű területek.

4 pont	
--------	--

6. A feladat a 19–20. századi politikai eszmékhez kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)
Oldja meg a feladatokat a szocializmus két irányzatához kapcsolódó források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A munkásforradalom első lépése a proletariátus uralkodó osztállyá emelése, a demokrácia kivívása. A proletariátus arra használja majd fel politikai uralmát, hogy a burzsoáziától fokról fokra elragadjon minden tőkét [...]. Ez eleinte természetesen csak a tulajdonjogba és a polgári termelési viszonyokba való zsarnoki beavatkozás útján történhet. [...] Ha mint uralkodó osztály a régi termelési viszonyokat erőszakkal megszünteti, akkor a termelési viszonyokkal együtt megszünteti az osztályellentéteket, egyáltalában az osztályoknak a létfeltételét, és ezzel saját magának mint osztálynak az uralmát is.” (*Kommunista kiáltvány, 1848*)

B) „A demokráciában, a köztársaságban, ahol általános választójog van, az állam a proletariátus számára nem valami erős, bevehetetlen erődítmény. A proletariátus már megkezdte a behatolást ebbe az erődítménybe. [...] Teljes joggal remélhetjük [...], hogy szervezés, nevelés és propaganda útján annyira teljesen, mélyen és döntően fog behatolni, hogy idővel összpontosított erőfeszítések segítségével a proletár és szocialista állam lép az oligarchikus és burzsoá állam helyébe. [...] Lehetséges, hogy az új szocialista államba való belépésünk épp oly észrevétlenül fog végbe menni, mint ahogy a tengerészek áthajózása az egyik féltekéről a másikra.” (*Jaurès francia politikus beszéde, 1903*)

a) Nevezze meg az A) jelű forrás egyik szerzőjét!

b) Nevezze meg a szocializmus azon irányzatát, amely a B) jelű forrásban leírt programot képviselte!

.....

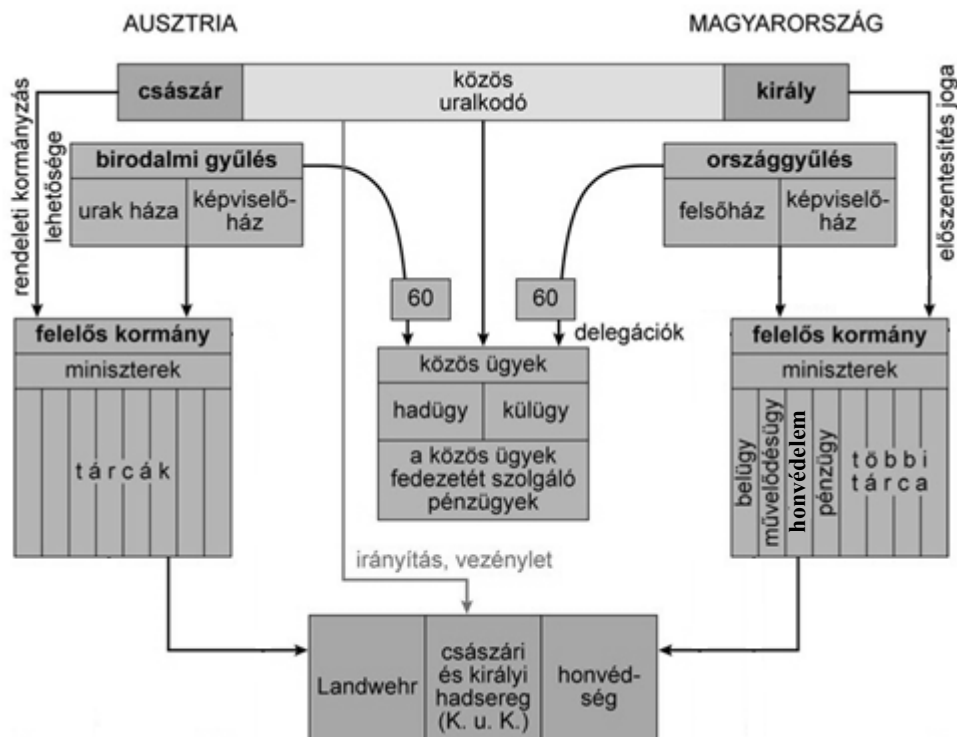
Döntse el, melyik idézett forrásrészletre vonatkoznak az állítások! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy sorba csak egy X jelet írjon!

Állítások	Kizárólag az A)	Kizárólag a B)	Mindkettő	Egyik sem
c) A politikai célt forradalommal kell elérni.				
d) Fel kell számolni a szabad verseny akadályait.				
e) A politikai cél az, hogy a proletariátus megszerezze az államhatalmat.				
f) A munkások a cenzus eltörlésének köszönhetően jutnak nagyobb befolyáshoz a politikai életben.				

6 pont

7. A feladat a dualizmus kori Magyarországgal kapcsolatos.

Határozza meg az ábra és ismeretei alapján, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia mely tisztségét viselő politikus mondhatta volna a következő kitalált idézeteket! A felsorolt politikai tisztségek közül válasszon! Egy idézethez egy tisztséget írjon! Három tisztség kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Az Osztrák–Magyar Monarchia államszervezete

Tisztségek:

uralkodó, hadügyminiszter, magyar miniszterelnök, magyar belügyminiszter,
közös pénzügyminiszter, magyar pénzügyminiszter, honvédelmi miniszter

Kitalált idézetek:

a) „Ma egész nap a holnap kormányülésre fogok készülni, mert a jövő évi költségvetési javaslaton még az utolsó finomításokat végre kell hajtanom. Most kaptam meg miniszter kollégáim kéréseit az oktatási, kulturális intézmények, valamint rendészeti szervek támogatását illetően. Ráadásul a kormányfő is kiemelt figyelemmel követi a költségvetés összeállítását.”

.....

b) „Holnap Conrad von Hötzendorfot, a hadsereg vezérkari főnökét fogadom. Beszámol a vezérkar elmúlt évi munkájáról, továbbá megadom neki a szükséges utasításokat. Utána a külügyminiszter javaslatait fogom megkapni az új követek személyére vonatkozóan.”

.....

c) „Kinevezésem óta a legfontosabb feladatomra készülök. Jövő héten üléseznek a delegációk. Addig még fontos volna beszélnem mindkét delegáció tagjaival, hogy meggyőzzem őket, fogadják el a remélt haderőfejlesztést és az új nagykövetségek megnyitását is fedező költségvetési javaslatomat.”

.....

d) „Tegnap volt a honvédség hadgyakorlata. Mint a magyar kormány e területért felelős minisztere, hivatalból is ott kellett lennem. Nagyon elégedett voltam a látottakkal.”

.....

4 pont	
--------	--

8. A feladat a második világháború előzményeihez kapcsolódik.

Oldja meg feladatokat a karikatúra és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A müncheni konferenciát ábrázoló karikatúra, 1938.

A karikatúra szövege: „Micsoda? Nekem nincs helyem?”

A képen látható ülő figurák balról jobbra: Hitler, Chamberlain (brit miniszterelnök), Daladier (francia miniszterelnök), Mussolini. Az álló alak: Sztálin

a) Mely állam felosztásáról volt szó a karikatúrán ábrázolt nagyhatalmi konferencián?

.....

b) Nevezze meg, melyik részt vevő politikus területi igényei teljesültek!

.....

c) Mire utal a karikatúrán ábrázolt személyek öltözképe? Karikázza be a helyes állítás sorszámát!

1. A második világháború későbbi szövetségi viszonyaira: a tengelyhatalmak vezetői világos, míg a szövetséges politikusok sötét ruhát viselnek.
2. Az adott országok politikai berendezkedésére: a polgári demokráciák vezetői civil, míg a diktatórikus államok irányítói katonai ruházatot viselnek.
3. Az adott országok államformájára: a királyságokat képviselő miniszterelnökök katonai, míg a köztársaságokat vezető politikusok polgári ruházatot viselnek.

d) Hogyan viszonyult a Szovjetunió a karikatúrán ábrázolt tárgyalás végén megkötött egyezményhez? Karikázza be a helyes állítás sorszámát!

1. Elítélte, ugyanis az egyezmény értelmében a Szovjetunió ellenségének tekintett Lengyelország jelentős területeket kapott.
2. Közömbösen fogadta, hiszen a Szovjetuniót közvetlenül nem érintette.
3. Az egyezményről értesülve átértékelte szövetségi politikáját, figyelembe véve, hogy a nyugati nagyhatalmak magára hagyták Németországgal szembekerülő korábbi szövetségeseiket.

4 pont	
--------	--

9. A feladat a magyarországi antiszemitizmussal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „Ez a javaslat még a zsidóságot sem alázza meg annyira, mint amennyire megsérti a keresztény középosztály fiait, amikor azt teszi fel róluk, hogy – az állampolgári jogegyenlőség megszentelt elvének semmibe vételével – jogfosztástól, megszégyenítő gyámkodástól, kényszeralkalmazástól várják megélhetésük biztosítását. S felteszi róluk azt az erkölcsi eltévelyedést, hogy polgártársaik egy részének vallása miatt való megbélyegzése, polgári jogai teljességéből való kiforgatása árán akarnak érvényesülni és boldogulni.” *(Magyar értelmiségiek kiáltványa)*

B) „A Függetlenség [című újság] véleménye szerint a javaslat nem kíméletlen, s nem jelenti a zsidóság elnyomását, mert a zsidó lakosság 5 százalékos lélekszáma mellett 20 százalékos részt kap a közéletben. A Pesti Napló [című újság] viszont úgy tartja, hogy az új javaslat intézkedései gyökeres szakítást jelentenek a magyar törvénykönyv 1867. és 1895. évből származó olyan alkotmányos alaptörvényeivel, amelyek eddig aligha válhattak szégyenére a [magyar törvényeknek].” *(Brassói Lapok)*

a) Mindkét forrásrészlet ugyanazzal a törvénnyel kapcsolatos. Melyik ez a törvény? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. numerus clausus
2. nemzetiségi törvény
3. első zsidótörvény

b) Hogyan viszonyultak az A) betűjelű forrás szerzői a bevezetésre kerülő törvényhez? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Egyetértettek vele.
2. Tárgyilagos tudósítást közöltek.
3. Elítélték a törvényt.

c) Hogyan viszonyult az B) betűjelű forrás szerzője a bevezetésre kerülő törvényhez? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Egyetértett vele.
2. Tárgyilagos tudósítást közölt.
3. Elítélte a törvényt.

d) Mit biztosítottak a zsidóság számára a B) betűjelű forrásban említett „alkotmányos alaptörvények”?

4 pont

10. A feladat az Európai Unióhoz kapcsolódik.

Döntse el a források és ismeretei segítségével, melyek a mondatok helyes befejezései! Karikázza be a helyes befejezés sorszámát! (Elemenként 1 pont.)

„A minősített többségi szavazás a Tanácsban leggyakrabban alkalmazott szavazási mód. [...] Akkor beszélünk minősített többségről, ha az alábbi két feltétel teljesül:

- a tagállamok [legalább] 55%-a (vagyis a gyakorlatban a 28 tagállamból 16) a javaslat mellett szavaz
- a javaslatot támogató tagállamok az EU teljes népességének legalább 65%-át képviselik. [...]

A blokkoló kisebbségnek legalább a Tanács négy, az Unió népességének több mint 35%-át képviselő tagállamából kell állnia.” (Az Európai Tanács hivatalos honlapja)

Az Európai Unió tagállamainak lakossága (az alapító tagok dőltén szedve)		
Tagállam	Lakosság	
	száma	aránya Európa összlakosságához képest (%)
Ausztria	8 772 865	1,7
<i>Belgium</i>	<i>11 351 727</i>	2,2
Bulgária	7 101 859	1,4
Ciprus	854 802	0,2
Csehország	10 578 820	2,1
<i>Dánia</i>	<i>5 748 769</i>	<i>1,1</i>
<i>Egyesült Királyság</i>	<i>65 808 573</i>	<i>12,9</i>
Észtország	1 315 635	0,3
Finnország	5 503 297	1,1
<i>Franciaország</i>	<i>66 989 083</i>	<i>13,1</i>
Görögország	10 768 193	2,1
<i>Hollandia</i>	<i>17 081 507</i>	<i>3,3</i>
Horvátország	4 154 213	0,8
<i>Írország</i>	<i>4 784 383</i>	<i>0,9</i>
Lengyelország	37 972 964	7,4
Lettország	1 950 116	0,4
Litvánia	2 847 904	0,6
<i>Luxemburg</i>	<i>590 667</i>	<i>0,1</i>
Magyarország	9 797 561	1,9
Málta	460 297	0,1
<i>Németország</i>	<i>82 521 653</i>	<i>16,1</i>
<i>Olaszország</i>	<i>60 589 445</i>	<i>11,9</i>
<i>Portugália</i>	<i>10 309 573</i>	<i>2,0</i>
Románia	19 644 350	3,8
<i>Spanyolország</i>	<i>46 528 024</i>	<i>9,1</i>
Szlovákia	5 435 343	1,1
Szlovénia	2 065 895	0,4
Svédország	9 995 153	1,9
Összesen	511 522 671	100,0

a) A Tanács nem tud minősített többséggel döntést hozni, ha azt ...

1. Németország, Magyarország, Szlovákia és Horvátország ellenzi.
2. Németország, Franciaország, Olaszország és Spanyolország ellenzi.
3. bármely öt tagállam ellenzi.

b) A Tanács minősített többséggel akkor tud egy javaslatot megszavazni, ha ...

1. az Európai Parlament 751 képviselőjének legalább 65%-a megszavazza úgy, hogy ők a tagállamok 55%-át képviselik.
2. a 28 állam- vagy kormányfő legalább 55%-a megszavazza úgy, hogy ők a lakosság legalább 65%-át képviselik.
3. nem ellenzi az Európai Bizottság legalább 10 tagja, a 28 fő 35%-a.

c) A Tanács döntéshozatali módja ...

1. elsősorban kormányközi jellegű, hiszen a kis és nagy tagállamok befolyása egyenlő.
2. elsősorban nemzetek feletti jellegű, hiszen a döntéseket a lakosság többségének kell támogatnia.
3. kifejezi az Európai Unió kettős jellegét, hiszen sem a tagállamok, sem a lakosság többsége önmagában nem elegendő a döntéshozatalhoz.

d) A Tanács minősített többségű döntéséhez ...

1. elég, ha valamennyi 1992-es alapító tagállam igennel szavaz.
2. elég, ha valamennyi 1992 óta csatlakozott tagállam igennel szavaz.
3. 1992 előtt és után csatlakozott tagállamok szavazatára is szükség van.

4 pont	
--------	--

11. A feladat a Kádár-korszakkal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„A szocialista gazdaság hírhedten képtelen volt – minden teljesítményfokozó kísérlet ellenére – a teljesítményeket eredményekkel összekapcsolni, és ezzel az embereket nagyobb erőfeszítésekre ösztönözni. De a második gazdaság megjelenésével milliók számára nyílt meg olyan terület, ahol nyilvánvaló, kézzelfogható, hűtőszekrényben, családi házban, autóban, kertben megtestesülő összefüggés volt egyfelől a befektetett gondolat, munka, kitartás és másfelől az eredmény között. S ez az összefüggés emberek millióival feledtette el, hogy szolgátságban élnek, s ajándékozta meg az életöröm és az emberi méltóság – lehet, hogy talmi [hamis], de akkor is fontos – élményével.” (Hankiss Elemér: Állam és közérdek, 1996)

Korabeli plakát

Karikázza be a mondatok helyes befejezésének sorszámát!

a) Második gazdaságnak nevezzük...

1. a kereslet és kínálat által kialakuló kereskedelmet.
2. az állami / szövetkezeti szektoron kívüli, magánszektorban végzett tevékenységet.
3. a hiánypótló termékeket titokban forgalmazó kereskedelmi tevékenységet.

b) A politikai vezetés azért engedte a második gazdaságot, mert...

1. így csökkenthette a társadalmi feszültségeket, javította az életszínvonalat.
2. gyorsabban el lehetett jutni a magántulajdon teljes megszüntetésével járó kommunizmusig.
3. így növelhette a dolgozók teljesítményét a hivatalos munkahelyükön.

c) A háztáji gazdálkodás jellemzője az volt, hogy...

1. a termények beszolgáltatása után több jövedelem maradt a parasztnál.
2. a megtermelt javak felett a mezőgazdasági termelők szabadon rendelkeztek.
3. hogy itt a parasztok kizárólag önellátásra termeltek.

d) Magyarázza meg saját szavaival, mire utal a szöveges forrás aláhúzott része!

.....

4 pont	
--------	--

12. A feladat az emberi jogokhoz kapcsolódik.

Döntse el, hogy az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatának következő részletei az emberi jogok melyik generációjához sorolhatók! Írja a megfelelő sorszámot az idézetek utáni pontozott vonalra! Egy helyre egy sorszámot írjon! Egy sorszámot több helyre is beírhat. (Elemenként 1 pont.)

Az emberi jogok generációi:

1. Első generáció: a felvilágosodás korában megfogalmazott, az államhatalmat korlátozó, bíróságon kikényszeríthető jogok.
2. Második generáció: a 20. században megfogalmazott, állami szerepvállalást feltételező, nehezen kikényszeríthető célkitűzések.
3. Harmadik generáció: csak általánosságban megfogalmazott, államok közti együttműködést feltételező, ki nem kényszeríthető célkitűzések.

a) „Minden személynek, mind egyénileg, mind másokkal együttesen joga van a tulajdonhoz.”

b) „Minden személynek joga van [...] élelemhez, ruházathoz, lakáshoz.”

c) „Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához.”
.....

d) „Minden személynek joga van ahhoz, hogy [...] a nemzetközi viszonyok tekintetében olyan rendszer uralkodjék, amelyben a [...] jogok és szabadságok [...] érvényesülhessenek.”

(Az ENSZ által elfogadott nyilatkozat, 1948)

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Középkori céh	rövid
	1849 után	14.	ENSZ	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Mária Terézia reformjai	hosszú
	1849 után	16.	A Rákosi-korszak gazdaságpolitikája	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a középkori céhek működésének fő elemeit!

„Valahányszor egy tanulófiú a gyapjűszűvű mestersűgben teljes tanulűidejűt letűlti a megállapodásban szereplű határnapig, utána az említett mestersűgben ott legyen szabad neki tovább dolgoznia, ahol éppen akar. [...] [Ha valamilyen okbűl a mester] a gyapjűszűvű mestersűgének gyakorlását teljessűggel abbahagyná, akkor az említett tanulófiút átadhatja és elhelyezheti e célra alkalmas szeműlynél, hogy annál tanulja ki az említett mestersűget, ám olyan tudásű legyen ez a szeműly, hogy a nevezett tanulófiút e mestersűgben megfelelű módon képes is legyen oktatni. (*A champagne-i posztűsok szabályzata, 13. század*)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével az ENSZ Biztonsági Tanács létrehozásának célját és működését! *Ne a forrásban szereplő konkrét eseményről írjon!*

„A Biztonsági Tanács
figyelembe véve, hogy súlyos helyzet alakult ki, miután a szovjet csapatok elnyomják
a magyar nép törekvéseit jogainak visszaszerzésére,
továbbá tekintettel arra, hogy az állandó tagok közötti egyhangúság hiányában [értsd:
a Szovjetunió ellenszavazata miatt] a Biztonsági Tanács képtelen ellátni elsődleges
feladatát, [...] úgy döntött, hogy összehívja a Közgyűlés rendkívüli ülését.” (Az ENSZ
BT 120. számú határozata, 1956. november 4.)

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

[illegible]

.....

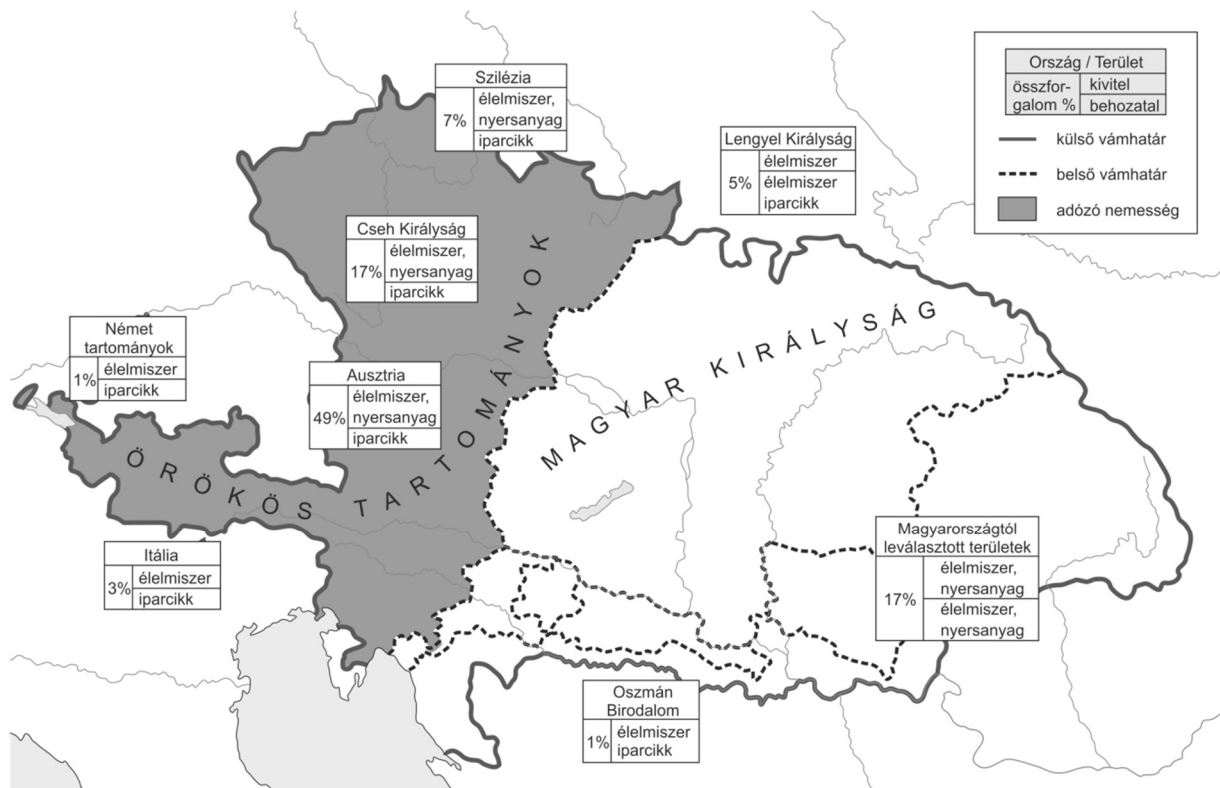
.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a 18. századi Magyarország történetével kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Mária Terézia legfontosabb reformjait! Válaszában elemezze, milyen tényezők ösztönözték az uralkodónőt ezeknek az intézkedéseknek a meghozatalára!

Magyarország külkereskedelme a vámrendelet kiadásának (1754) időszakában

„Az úrbérszabályozási példányokba kifejezetten és határozottan írássék be mind a telki állomány, mind pedig az, hogy az ígásrobotot két vagy négy ígával [igavonó állattal] kell-e teljesíteni, és az, hogy a kilencedet természetben vagy milyen egyenértékben kell leróni [...]. Minden egészsztelkes jobbággy köteles lesz az úrbérszabályozás értelmében hetenként egy napi négyigás robotot teljesíteni az úrnak.” (Mária Terézia úrbéri rendelete, 1767)

„Senki sem fogja tagadni, hogy a történelem tanulmányozása a közérdek szempontjából rendkívül hasznos, [...] semmi esetre sem nélkülözhető [...]. A csaknem nyolc századra terjedő időköz, amelyben a korona a sors különféle viszontagságain általment, az egymásra következő negyvenkilenc király sorozata, akik a jelen korig a birodalom kormányát kezeikben tartották, bizonyára az események óriási mezejét nyitja meg előttünk, melyeknek emléke a zsenge lelkébe szeretet olt a király, családja s a haza iránt, a kötelességteljesítéshez nélkülözhetetlen hűségre, a közérdek ápolására serkent s szilárd alapot vet az összes polgári erények számára.” (Ratio Educationis, 1777)

16. A feladat a Rákosi-korszakhoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját!

Az egyéni termelési tervek teljesítésének bemutatása egy üzemben az 1950-es években

Propagandaplakát az 1950-es években

A foglalkoztatási szerkezet alakulása Magyarországon (1948–1960)					
Év	Mezőgazdaság	Ipar	Szolgáltatások	Összesen	Foglalkoztatottság aránya* (%)
	ezer fő				
1948	2 198	884	1 003	4 085	65,7
1960	1 830	1 618	1 312	4 760	72,8

*foglalkoztatottság aránya: a foglalkoztatottak aránya a munkavállalási korú népességhez viszonyítva

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice or general note-taking. It consists of approximately 28 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page. The background is plain white, and there are no margins, headers, footers, or other markings present.

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

3. Gyöngyössi Márton: A magyar pénzverés kezdetei

<http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/83K%E1lnoki/GY%D6NGY%D6SSY%20K%D6NYV/10%20GYONGYOSSY.pdf>

7. Száray Miklós: Történelem III. a középiskolák számára. Budapest, NTK, 2012.

8. Low, David Evening Standard 1938. 09. 30.

15. Történelem középszintű írásbeli vizsga 2005. október 26.

16. Magyarország a XX. században, Budapest, 1986, 356. o.

Sipos Gyula, Budapesti Szikra Nyomda, 1953.

Faragó Tamás: Bevezetés a történeti demográfiába. Budapesti Corvinus Egyetem. Elektronikus tananyag

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_09_Farago_Tamas_Bevezetes_a_torteneti_demografiaba/ch09s04.html

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. feladat	4	
	2. feladat	4	
	3. feladat	4	
	4. feladat	4	
	5. feladat	4	
	6. feladat	6	
	7. feladat	4	
	8. feladat	4	
	9. feladat	4	
	10. feladat	4	
	11. feladat	4	
	12. feladat	4	
	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	17	
	14. feladat	17	
	15. feladat	33	
	16. feladat	33	
	Összesen	50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

dátum

javító tanár

pontszáma egész számra kerekítve		
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző